

Ime predmeta 1	ČERMAK ŠPIREKOVA PEČ II
Ime predmeta 2	ČERMAK-ŠPIREK'S FURNACE NO. 2
ID številka / EŠD	002.121.Idrija
Upravljavec	Center za upravljanje z dediščino živega srebra Idrija, Bazoviška 2, 5280 Idrija
Lastništvo	Javno
Lastnik	Republika Slovenija
ID številka / EŠD	EŠD 4825
Klasifikacija dediščine	Rudnik, Topilnica / Topilništvo, žganje rude

OPIS

Kratek opis	Čermak – Špirekova talilna peč II je bila na jekleni betonski plošči, ki je slonela na betonskih stebrih in je bila obdana z jeklenim oklepom. Posebna jeklena plošča je preprečevala pronicanje živega srebra navzdol. Peč je bila pravokotne oblike in je imela štiri jaške. V jaške so bile vgrajene strešice, da je po njih drsela ruda skozi peč. Pod njimi je bil prazen prostor za vroče pline iz kurilnega kanala, ki so v jašku ogrevali rudo posredno in neposredno. Kurilni plin je prihajal od obeh strani in zgoreval v kurilnem kanalu (na sredi peči). Zrak je imel dostop skozi stranske odprtine bočnih sten peči, se pregreval in hkrati hladil ostanke predelane rude. Posebne odprtine so omogočile opazovanje šarže in proženje rude z drogovi, če je bilo le-to potrebno.
--------------------	--

Mere	Dolžina 8,6 m, širina 6,2 m, višina 3,4 m.
Materiali	Jeklo, šamot, beton.
Datacija	1888
Avtor / Proizvajalec	Rudnik živega srebra Idrija; skonstruirala sta jo rudarski svetnik Josip Čermak in žgalniški mojster Vincenc Špirek.

Slikovne priloge

Prvotna raba

Čermak – Špirekove peči so bile izredno tehnično dovršene in so v tistem času sodile v sam vrh žgalniške tehnologije. Na območju topilnice je delovalo pet takih peči. Sprva so jaške peči segrevali s kurjenjem na drva, nato pa z generatorskim plinom. Zidaki v peči so bili razvrščeni tako, da se je pot rude skozi peč podaljšala in omogočila temeljitejše pregretje kot pri jaškastih pečeh. V zgornjem delu peči se je ruda sušila in predgrevala, v srednjem prežgala in v spodnjem ohladila. Presipni sistem delovanja (skupno 1140 strešic) je omogočal relativno dober izkoristek. Na vsako 1 do 1,5 ure je ruda zdrsnila skozi peč. Vsi plini in hlapi živega srebra so se odvajali skozi dve plinski komori v kondenzator po litoželezni cevi. Peč je lahko predelovala siromašno rudo in tudi bogato drobnozrnato rudo do premera zrn 30 mm. Kapaciteta peči je od 100 do 110 t/24 ur.

Sedanja raba

Ohranila se je ena od petih peči. Čermak – Špirekove peč II je po mnenju industrijskih arheologov edinstvena tovrstna peč na svetu. Dodatna posebna vrednost peči je v tem, da je rezultat domačega znanja in predstavljala izvirno rešitev žgalništva iz konca 19. stoletja. Po izvedeni demontaži peči, so njene sestavne dele deponirali pod rotacijsko pečjo na območju topilnice rudnika živega srebra. Z načrtovanim restavriranjem in reprezentacijo omenjene peči, bo lahko širša javnost opazovala del tehnološkega razvoja idrijskega rudnika na območju kompleksa topilnice.

Prvotna lokacija

Topilnica rudnika živega srebra Idrija.

Sedanja lokacija

Sestavni deli Čermak Špirekove peči II so deponirani pod rotacijsko pečjo v območju topilnice rudnika živega srebra.

STANJE OHRANJENOSTI**Zgodovina**

opravljenih posegov	1953 – avtentična obnova peči; 1996 – izdelana idejna rešitev obnove in oživitve topilnice; 2002 – Čermak-Špirekova peč II je demontirana z dvorišča družbe Kolektor, sestavni deli pa deponirani. V začetku leta 2017 je bila zaključena prva faza obnove in ureditve kompleksa topilnice. Z namenom oživitev dejavnosti na tem območju, so zgradili tudi nov center za obiskovalce. V drugi fazi obnove je predvideno restavriranje rudniških strojev in naprav, peči Čermak-Špirek II in rotacijske peči.
Sedanje stanje	sprejemljivo
Potrebni ukrepi	Restavriranje Čermak-Špirek II peči ter dograditev in ureditev prostora za njeno prezentacijo širši javnosti.

DOKUMENTACIJA

Naslov / zbirka / povezave itd., kjer so dostopne podrobnejše informacije	- Inventarna knjiga CUDHg; - Odlok o razglasitvi tehniške dediščine v Idriji in njeni okolici za kulturne spomenike državnega pomena. Uradni list RS, št. 66/01, 55/02, 16/08; - Zakon o varstvu kulturne dediščine – ZVKD-1. Uradni list RS, št. 16/08, 20/09; - Čar, Jože, Terpin, Rafael. Stare žgalnice živosrebrove rude v okolici Idrije. Idrijski razgledi, 50/1, 2005, str. 80–105; - Kavčič, Ivica. Živo srebro: Zgodovina idrijskega žgalništva. Založba Bogataj, Idrija, 2008.
Izpolnjevalec	Mestni muzej Idrija
Izpolnjeval je	Miha Kosmač
Datum objave	5. 3. 2018

Datum urejanja

Never